NACZELNICTWO ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Rok 11 (XII) Nr. 9. WARSZAWA Listopad 1933 r.

ROZKAZ NACZELNICTWA Z. H. P. L. 14 z dnia 15 października 1933 r.

I. **Rada Starszego Harcerstwa.**

Skład Rady, powołany przez Komisję Starszego Harcerstwo XIII Zjazdu Walnego Z. H. P. w dniu 24 kwietnia 1933 roku w Katowicach jest następujący:

a) **członkowie z wyboru**: druhny: ph. Ludmiła Borysówna (Poznań), Alina Kleczewska (Kraków), hm. Marja Piskorska (Warszawa), hm. K. Strażycowa (Lublin—Karczmiska); druhowie: hm. Olgierd Grzymałowski (Poznań), hm. ks. Marjan Luzar (Trzebinia), Malczewski (Kraków), hm. R. P. Stanisław Sedlaczek (Warszawa—G. K. H.), hm. Jan Wąsowicz (Lwów), hm. Jerzy Zawodzki (Warszawa — G. K. H.);

b) **członkowie z urzędu**: Kierowniczka Wydz. St. Harc. (G. K. H.), hm. Włodzimierz Radzimiński (Warszawa), dz. h. St. Harc. G. K. Harcerzy hm. Tomasz Piskorski, Kierowniczka Wydz. St. Harc. Kom. Chor. Warszawskiej — hm. Włodzisława Olbromska, Kierownik Wydz. St. Harc. Kom. Chor. Mazowieckiej — hm. Wojciech Kołaczek;

c) **zastępcy członków (według kolejności uzyskanych głosów)**: Kazimierz Zieliński (G. K. H.), ph. Jerzy Jankowski (G. K. H.), hm. Włodzimierz Radzimiński (Warszawa), dz. h. Adam Minchejmer (Warszawa), hm. Anna Wojewódzka (Warszawa), hm. Agnieszka Kossobudzka (Poznań), ph. Czesław Zagórski (Warszawa), Marja Kannówna (Warszawa), Izabella Budzińska (Poznań), hm. Janina Brylinżanka (Mazowsze).

Prezydjum Rady, powołane na zebraniu Rady w dniu 11 czerwca 1933 r. stanowią: przewodniczący — hm. Jerzy Zawodzki, wiceprzewodniczący — hm. Włodzisława Olbromska, sekretarz — ph. Jerzy Jankowski.

II. **Zarządy Oddziałów.**

Z. O. Mazowieckiego: N. zatwierdza następujący skład osobowy Z. O., zwalniając dotychczasowy — dhny i dhowie: Przewodniczący — wojewoda Stanisław Twardo, I Wiceprzewodniczący — mjr. dr. Wacław Lipiński, II Wiceprzewodniczący — inż. Leon Nadolski, Sekretarz — ph. Zdzisław Budecki, Skarbnik — Kazimierz Jarzębowski, Zastępca Skarbnika — Helena Rosłanowa, Przewodnicząca Wydz. K. P. H.— Marja Stefanowska, Referat Budżetowy — Tadeusz Szlaszewski, Referat Obozów — Henryk Pawłowski, Członkowie: hm. Hanna Bulewska, hm. Jerzy Jarnuszkiewicz, hm. Wanda Kraszewska, Marja Piotrowska, hm. Zdzisław Słoniewicz, Ulanowska, mjr. Lewin, mjr. Sosabowski.

III. **K. Ch. M.**

N. udziela urlopu rocznego dhowi hm. Janowi Drewnowskiemu, zastępcy komendanta Chorągwi Warszawskiej Harcerzy z powodu wyjazdu na studja zagranicę.

IV. **Mianowania starszyzny.**

Harcmistrze: Tadeusz Borowiecki (Chor. Lubelska).

Podharcmistrze: Ludwik Gruszka, Tadeusz Joachimowski, Bolesław Kempiak, Czesław Kwaśniewski, Czesław Łakomy, Tadeusz Majewski, Antoni Spież (Chor. Poznańska); Tadeusz Kozłowski (Chor. Lubelska).

V. **Cofnięcie stopni instruktorskich.**

N. cofa na własną prośbę stopień instruktorski i zwalnia z Z. H. P. dhów: hm. Mieczysława Dybczyńskiego (G. K. H.), ph. Henryka Napierałę, ph. ks. Alojzego Piszczka (Chor. Poznańska).

(—) **Wiktor Danielewicz**, Sekretarz Generalny Z. H. P.

(—) **Dr. Michał Grażyński**, Przewodniczący Z H. P.

ROZKAZ NACZELNIKA HARCERZY L. 15/33 z dnia 16 października 1933 r.

1. PRZEPISY STALE OBOWIĄZUJĄCE.

15. **Wskazówki i zlecenia.** Pismo „W Kręgu Wodzów". Polecam, by każda drużyna i gromada zuchowa obowiązkowo prenumerowała od dnia 1 stycznia 1934 roku pismo „W Kręgu Wodzów". Prenumerowanie tego pisma w bieżącym roku pozostawiam do uznania druhów drużynowych, gorąco ich jednocześnie do tego zachęcając.

4. DRUŻYNY.

42(1). **Połączenie.** Łączę 3 dr. im. Stanisława Żółkiewskiego i 4 dr. im. Karola Marcinkowskiego w Rogoźnie Wlkp. w 3 dr. im. Zawiszy Czarnego tamże.

6. CHORĄGWIE.

62. **Mianowania członków Komend.**

Chor. Lubelska: p. o. Pilota Chor. — kpt. Bielski Romuald.

Chor. Poznańska: zastępca Kom. Chor. — hm. Czesław Żakowski, Kapelan Chor. — Ks. Prof. Skaziński, Kier. I Działu Wych. Harc. — hm. Konstanty Zajda, Kier. II Działu Ogólno-Organizacyjnego — hm. Zygmunt Lang, Przyboczny Komendanta — ph. Leon Jankowski, Lekarz Chor. — hm. dr. Mieczysław Stabrowski, Kier. Wydz. Kształcenia Kierowników Pracy Harc. — hm. Konstanty Zajda, Kier. Wydz. Zuchów — hm. Adam Dźwikowski, Kier. Wydz. Młodzieży Harc. — Witold Marcinkowski, Kier. Wydz. St. Harc. — hm. Leon Marszałek, Kier. Wydz. Obrony Kraju hm. Antoni Balcerek, Kier. Wydz. Administracyjnego — hm. Jan Poplewski, Kier. Wydz. Organizacyjno - Personalnego — ph. Zygmunt Ceglewski, Kier. Wydz. Skarbowego — dz. h. Czesław Sworowski, Kier. Wydz. Zlotowego — hm. Czesław Żakowski.

Chor. Warszawska: Kier. Wydz. Ogólnego — hm. Wincenty Klimaszewski, Kier. Wydz. Skarbowo-Gospodarczego — dz. h. Marek Święszkowski, Kier. Wydz. Wyszkolenia — hm. Kazimierz Papiński, Kier. Wydz. Obozów — hm. Wacław Błaszczyk, Kier. Wydz. W. F. i P. W. — ph. Leszek Makowski, Kier. Wydz. St. Harc. — dz. h. Adam Minchejmer, Kier. Wydz. Drużyn Szkół Powszechnych — hm. Czesław Jankowski, Kier. Wydz. Drużyn Szkół Średnich — hm. Antoni Rosental, Kier. Wydz. Zuchów — hm. Kazimierz Jelski.

9. URLOPY, ZMIANY PRZYDZIAŁU.

93. **Zmiany przydziału:** ph. Stefan Łagodziński z Chor. Poznańskiej do Wileńskiej, hm. Józef Ratajczak z Chor. Poznańskiej do Poleskiej, hm. Henryk Śniegocki z Chor. Poznańskiej do Poleskiej, ph. Stanisław Koza z Chor. Mazowieckiej do Łódzkiej, ph. Lechosław Domański z Chor. Warszawskiej do Wileńskiej, ph. Juljan Hendler z Chor. Kieleckiej do Radomskiej, ph. Ryszard Emsel z Chor. Mazowieckiej do Wileńskiej, ph. Mieczysław Gawłowski z Chor. Mazowieckiej do Lubelskiej.

0. POCHWAŁY, OZNAKI.

02. **Oznakę dziesięciolecia służby otrzymują:** 683. hm. Leonard Mokicz (Chor. Białostocka), 684. Władysław Domagała, 685. Józef Nastaj, 686. Hieronim Piotrowski, 687. Dymitr Senatorski (Chor. Lubelska), 688. Feliks Krzywda, 689. Jan Maciejewski (Chor. Łódzka), 690. Józef Aleksander Mirowski, 691. Franciszek Mikołaj Łotocki (Chor. Mazowiecka), 692. ph. Zygmunt Ceglewski, 693. Ludwik Chocierzyński, 694. Józef Dzieciuchowicz, 695. ph. Feliks Kapczyński, 696. ph. Maksymiljan Maliński (Chor. Poznańska), 697. Wincenty Zajonc (Chor. Śląska), 698. hm. Bojan Krąkowski, 699. Eugenjusz Majchrzak, 700. Zygmunt Sowiński, 701. Stanisław Jankowski (Chor. Warszawska).

(—) **Tomasz Piskorski, hm.**
w/z Naczelnik Harcerzy.

ROZKAZ NACZELNICZKI GŁÓWNEJ KWATERY HARCEREK L. 21 z dn. 18 października 1933 r.

Sprawy organizacyjne.

1. Zatwierdzam w następującym składzie Komendę Chorągwi:

a) Lwowskiej: hm. St. Stipalówna — Komendantka Chorągwi, hm. Eugenja Jaroschówna — Zastępczyni Kom. Chor. i Skarbniczka, phm. Marja Pollówna — Sekretarka, phm. Marja Ungeheurowa — Kier. Działu drużyn młodzieży, hm. Józefa Mękarska — Kier. Działu drużyn st. harcerskich, phm. Marta Gąsiorowska — Kier. Działu gromad zuchowych, phm. Ludwika Tassówna — Kier. Działu kształcenia zastępowych, hm. Marja Bojanówna — Kier. Działu organizacyjnego, Janina Schönbornówna — Kier. Działu prasy i propagandy, phm. Marja Baczyńska—Kier. Działu kącika radjowego, phm. Kazimiera Ferencówna — Kier. Działu personalnego, hm. Jadwiga Sawracka — Kier. Działu gospodarczo-finansowego, Wacława Krokowska — Kier. Działu P. do O. K., Anna Grossekówna — Bibljotekarka, hm. Janina Winowska — Instruktorka lustracyjna;

b) Poleskiej: hm. Marja Kołodziejowa — Komendantka Chorągwi, hm. dr. Róża Jakowicka — Zastęp. Komendantki i wizytatorka drużyn, dh. Zofja Szayerowa — Sekretarka, dh. Estella Różańska — Skarbniczka i Kier. Wydz. Prasowego, hm. Natalja Jawdyńska — Hufcowa i Członkini Komendy Chorągwi, phm. Ewa Zdzienicka — Hufcowa i Członkini Komendy Chorągwi, dh. Helena Milkiewicz — p. o. Hufcowa i Członkini Komendy Chorągwi, phm. Anna Turkówna — Hufcowa i Członkini Komendy Chorągwi, phm. Czesława Miłkowska — Kierowniczka Wydziału P. do O. K., dh. Janina Borowska — Kierowniczka Wydziału Wych. Fizycznego, hm. Józefa Grochowska — Hufcowa i Członkini Komendy Chorągwi;

c) Wielkopolskiej: hm. Alina Ratajczakowa—Komendantka Chorągwi, hm. Wisława Szafranówna — Skarbniczka, hm. Aniela Pigoniówna — Kier. Działu Programowego, hm. Włodzimira Antoszewska — Kier. Działu Organizacyjnego, phm. Marja Lewandowska — Sekretarka, dh. Jadwiga Stasiewska — Kier. Działu Zuchowego, dh. Marja Gosieniecka — Kier. Działu starszoharcerskiego;

d) Warszawskiej: hm. Jadwiga Lindnerówna—Komendantka Chorągwi, hm. Hanna Piotrowska — Zastępczyni Komendantki, hm. Jadwiga Zwolakowska — I Przyboczna Kom. Ch. (sprawy zuchów), hm. Stanisława Pośnikówna — II Przyboczna Kom. Ch. (sprawy drużyn), hm. Włodzisława Olbromska — III Przyboczna Kom. Ch. (sprawy st. harc.), phm. Marja Olkiewiczówna — Sekretarka, dh. Eugenja Plejznerowska — Skarbniczka, phm. Hanna Mirecka—Referentka obozów i wycieczek, phm. Romana Rotenberżanka — Referentka P. do O. K., phm. Lucyna Obarska — Referentka Wychowania Fizycznego, dh. Helena Bielikowiczówna — Referentka Krajoznawstwa, hm. Marja Jiruska — Hufcowa I hufca drużyn, phm. Zofja Florczakówna — Hufcowa II hufca drużyn, phm. Marja Olkiewiczówna — Hufcowa III hufca drużyn, phm. Irena Adamowiczówna — Hufcowa IV hufca drużyn, hm. Jadwiga Gronostajska — Hufcowa V hufca drużyn, hm. Jadwiga Zwolakowska — Hufcowa VI hufca drużyn, dh. Eugenja Plejznerowska — Hufcowa Ludu Leśnego, hm. Felicja Ignatowiczówna — Hufcowa I hufca gromad, hm. Jadwiga Farjaszewska — Hufcowa II hufca gromad, dh. Cecylja Farjaszewska — Hufcowa III hufca gromad, dh. Hanna Kopciówna — Hufcowa IV hufca gromad.

2. Zatwierdzam w następującym składzie komisję próby na drużynową:

Chorągwi Poleskiej: hm. Marja Kołodziejowa — Przewodnicząca, hm. Natalja Jawdyńska — Członkini, hm. Róża Jakowicka — Członkini, hm. Józefa Grochowska — Członkini.

Czuwaj!

(—) **Jadwiga Wierzbiańska, hm.**
Naczelniczka
Głównej Kwatery Harcerek

(—) **Wanda Kraszewska, hm.**
Sekretarka G. K. H.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

WOJSKOWE BIURO HISTORYCZNE L. dz. 1390/33.
Warszawa, 30 maja 1933 r. Al. Ujazdowska 3. tel. 8.20-38.

ANKIETA

W SPRAWIE OPRACOWANIA HISTORJI TAJNEGO SKAUTINGU (HARCERSTWA) W POLSCE.

W 1934 r. upływa 25 lat od chwili powstania pierwszych tajnych oddziałów harcerskich w b. Galicji t. zw. „Oddziałów Ćwiczebnych", które odbywały ćwiczenia, jako „Drużyny młodzieży sokolej", a następnie „Drużyny harcerskie" przy Sokole.

Przystępując do opracowania obszernej monografji tajnego skautingu w Polsce i załączając **„Ważniejsze daty rozwoju tajnego skautingu w Polsce"** — Wojskowe Biuro Historyczne zwraca się z gorącym apelem do wszystkich uczestników tej pracy, bez względu na zajmowane wówczas stanowiska, **opracowania relacji** w postaci wspomnień, celem ustalenia tła i okoliczności oraz samych faktów dziejowych.

Warunki pracy konspiracyjnej, szczególnie w zaborach rosyjskim i pruskim, nie sprzyjały przechowywaniu dokumentów, któremi posługiwała się praca konspiracyjna, a następnie działania wojenne na terytorjum całej Polski przyczyniły się do spalenia lub zagubienia większości dokumentów, dlatego każdy najmniejszy dokument, przechowany z tych czasów, posiada dla odtworzenia dziejów tajnego skautingu w Polsce nadzwyczaj doniosłe znaczenie.

Dlatego **relacje osobiste**, poparte posiadanemi dokumentami (regulaminy, rozkazy, notatniki, szkice i fotografje), stają się tym głównym środkiem, przy pomocy którego Woj-

skowe Biuro Hist. odtworzy całokształt usiłowań młodzieży i jej udział w pracy, zmierzającej do odzyskania Niepodległej Polski.

Nadesłane relacje i dokumenty będą badane przez specjalną komisję, a redakcji monografji podjął się jeden z najstarszych kierowników tajnego skautingu **ppłk. dypl. inż. Henryk Bagiński.**

Celem ułatwienia napisania osobistej relacji, nie krępując w niczem rozmiarów ani układu pracy, prosimy przedewszystkiem zwrócić uwagę na następujące wytyczne:

1. Warunkiem pisania relacji jest odtworzenie zdarzeń, w których autor brał udział lub był ich świadkiem bezpośrednim, wobec tego relacja powinna zawierać same tylko fakty, z ówczesną opinją autora.

2. Relacja winna być dokładna, a daty niepewne należy podawać w przybliżeniu.

3. Relację należy pisać ze swego stanowiska w czasie wydarzeń i w zakresie swoich ówczesnych czynności.

4. Autor relacji nie może się krępować tem, co już o powstaniu skautingu w Polsce napisali różni autorowie, którzy dotychczas nie dysponowali niezbędnemi materjałami.

5. Forma relacji może być dowolna, jednakże powinna zawierać następujące dane: a) nazwa tajnej org. ideowej i skautowej (np. Oddział Ćwiczebny im...... w.....); b) nazwiska i imiona założycieli i pierwszych uczestników; c) data i okoliczności powstania; d) program pracy i ilość uczestników na wykładach, ćwiczeniach i wycieczkach; e) czy jednocześnie ćwiczono w „Druż. Młod. Sokolej" lub „Druż. Harc. im....." i w jakim T-wie lub Sokole? f) kiedy zlikwidowano org. tajną? g) kto był ostatnim kmdtem Oddz. Ćw. i w jaki sposób org. tajna przekształciła się w jawną druż. harcerską? h) podać dokładnie patrole wraz z nazwiskami i obecnemi adresami uczestników tajnej org. skautowej (o ile autor będzie mógł je zdobyć); i) jakim zmianom org. podlegała dana org. tajnego skautingu do czasu ujawnienia? k) z jakiemi tajnemi org. ideowemi współpracowała org. tajnego skautingu lub była od nich zależna? l) czy org. tajnego skautingu opierała się wyłącznie na własnych funduszach, jak wkładkach, przedsiębiorstwach i t. d. czy też korzystała z pomocy materjalnej, a więc kiedy i z czyjej? m) w jaki sposób org. tajn. skaut. oddziaływała nazewnątrz jako org. ideowa (inteligencja, robotnicy, lud wiejski, tow. jawne)? n) scharakteryzować warunki pracy jawnej po przekształceniu tajnego skaut. w danej miejscowości; o) jakie tajne org. ideowe młodzieży popierały skauting jawny w danej miejscowości? p) stosunek rodziców i szkoły do org. skaut. tajnej i jawnej; r) jakim prześladowaniom ze strony władz zaborczych podlegał skauting tajny oraz jawny? s) jakie idee w skautingu tajnym wywarły decydujący wpływ na pracę relacjonisty i jakiemi argumentami posługiwał się on ażeby zjednać członków do tajn. skaut. (np. do O. Ć. i t. p.)? t) czy idee głoszone były zawarte w ówczesnych wydawnictwach młodzieży (np. Zarzewie, Wici i t. p.) lub odezwach, okólnikach tajnych władz przełożonych, a więc jakich? u) w jakich oddziałach wojskowych w czasie wojny 1914 — 1921 brał udział relacjonista lub w jakiej pracy ideowej i kiedy? w) czy autor relacji nadal pracuje w harcerstwie i gdzie?

6. Relacje należy pisać atramentem wzgl. maszynowo, na jednej stronicy, jak do druku.

7. Odpisy dokum., załączonych do relacji, będą przesyłane autorowi relacji, jako dowody złożenia tych dokum. w archiw. W. B. H. Gdy dokument posiada dla właściciela wyjątkowe znaczenie, W. B. H. zadowoli się tylko dokonaniem odpisu i ręczy za zwrot oryginału dokum. (również oryg. fotogr.).

8. Relacje prosimy pisać od ręki nie zwlekając z odpowiedzią. Prosimy wszystkich o odpowiedzi również negatywne w wypadku, gdy nie możemy liczyć na współpracę.

9. Zwierzchność obecnych drużyn harc. prosimy o podanie tej ankiety do wiadomości wszystkich harcerzy, celem uzyskania jaknajszerszej objektywnej podstawy i współpracy oraz o natychmiastowe komunikowanie W. B. H. adresów osób, znanych z pracy w tajnym skautingu.

Szef Wojsk. Biura Hist.

(—) **Stachiewicz, gen. bryg.**

WAŻNIEJSZE DATY ROZWOJU TAJNEGO SKAUTINGU (HARCERSTWA) W POLSCE.

A. W b. zaborze austrjackim.

1. „**Oddziały Ćwiczebne**" jako tajna organizacja wychowania fizycznego organizacji młodzieży niepodległościowej „Zarzewie", powstają we Lwowie w jesieni 1909 r.

2. **Komisja Wychowania Fizycznego**, jako władza przełożona Oddziałów Ćwiczebnych, powstaje jednocześnie przy tajnej organizacji wojskowej (Polski Związek Wojskowy, od r. 1910, organizacja Armji Polskiej).

3. Porozumienie pomiędzy Komisją Wychowania Fizycznego a Wydziałem Związkowym „Sokoła" w jesieni 1909 r., na podstawie którego Komisja Wychowania Fizycznego skierowała młodzież Zarzewiacką na teren Sokoła, zakładając jawne „**Drużyny Młodzieży Sokolej**".

4. W konferencji tej z ramienia Sokoła brali udział: ś. p. Stanisław **Biega** i Dr. Kazimierz **Wyrzykowski**, zaś z organizacji Zarzewiackiej: Mieczysław **Neugebauer**, Henryk **Bagiński** i Bolesław **Biskupski**.

5. Na konferencji tej omówiono artykuł E. S. **Naganowskiego** „Bi - bi" i „Bi - es", drukowany w Słowie Polskiem (Nr. 336—338) we Lwowie 16/XI.1909 r. oraz dostarczoną literaturę angielską, między innemi podręcznik Baden - Powella „Scouting for Boys" wydanie I, Londyn 1908 r.

6. Wejście Zarzewiaków do grona nauczycielskiego „Sokoła - Macierzy", celem przygotowania terenu do powstania jawnej pracy wojskowej i skautowej w Sokole (Neugebauer, Bagiński, Biskupski, Krassowski).

7. Komisja Wychowania Fizycznego powierza tłomaczenie książki Baden - Powella ś. p. Andrzejowi Małkowskiemu, członkowi organizacji A. P. i Zarzewia.

8. Pierwsze wiadomości skautowe stosowano w Oddziałach Ćwiczebnych na wiosnę 1910 r.

9. „**Zarzewie**" było pierwszem pismem młodzieży polskiej, które propagowało ideę wychowania fizycznego i obywatelskiego przez skauting, a mianowicie w Nr. 2 (luty 1910 r.) Mieczysław **Neugebauer** (pseudonim S. Norwid) w zakończeniu artykułu „W sprawie wychowania fizycznego" pisze: „Starsze społeczeństwo jest zaabsorbowane w szeregu prac. Rzucam tedy hasło: niech sama młodzież, bez przymusu i specjalnej zachęty skupi się koło sokolni, tworząc oddziały ćwiczebno - wycieczkowe.... — Ze szczupłych zaczątków, możemy kiedyś dojść do takiej potęgi organizacji fizycznej młodzieży jak Skauting, który liczy około 100.000 członków, chłopców w wieku do 17 lat, a około 50.000 kierowników....".

W Nr. 5 „Zarzewia" (Lwów, maj 1910 r.) Henryk **Bagiński** (pseudonim Józef Chłopski) w artykule „Dlaczego powinniśmy czuwać nad sprawą wychowania fizycznego?", udowadniając konieczność ćwiczeń młodzieży w terenie, kończy swój artykuł słowami: „Szerszy zaś ogół młodzieży, zaprawiony w pochodach, wycieczkach i ćwiczeniach ogólnych, będzie odczuwał aż nadto potrzebę uzupełnienia swych wiadomości z dziedziny wojskowości. W ten sposób wzrośnie pokolenie rzeczywiście niepodległościowe, gdyż z tężyzną fizyczną wzrosną i ukrzepią się aspiracje, które w odpowiednim momencie z łatwością w czyn się zamienią... Dziś, kiedy naokół zdaje się że wszystko pogrążyło się w martwotę i apatję, wytworzenie silnego prądu wojskowego wśród społeczeństwa, wzmocniłoby je moralnie, obudziło na nowo dążenia niepodległościowe, a co zatem idzie przygotowało kadry obywateli - żołnierzy zdolnych do broni".

10. Komisja Wychowania Fizycznego urządziła dla Komendantów Oddziałów Ćwiczebnych następujące kursa: a) kurs informacyjny na I Zjeździe młodzieży niepodległościowej Zarzewia w lutym 1910 r. we Lwowie; b) kilkudniowy skautowy kurs instruktorski we wrześniu 1910 r. we Lwowie; c) w kwietniu 1911 r. w Brzuchowicach pod Lwowem kilkudniowy kurs skautowy instruktorski, na którym wykładał ś. p. Małkowski treść książki Baden - Powella.

11. Ś. p. Małkowski wydaje pierwszą książkę o skautingu w kwietniu 1911 r. w Sokole, organizując przy pomocy Komendy Naczelnej org. A. P. i Komisji Wychowania Fizycznego pierwsze drużyny skautowe przy Sokole - Macierzy z tajnych Oddziałów Ćwiczebnych we Lwowie.

12. Wobec zgody Sokoła na wprowadzenie skautingu Komenda Naczelna org. A. P. uważała swoje usiłowania za zrealizowane i we wrześniu 1911 r. Komisja Wychowania Fi-

zycznego wydaje okólnik do Komendantów Oddziałów Ćwiczebnych zakładania drużyn skautowych przy lokalnych gniazdach Sokoła.

13. Komisja Wychowania Fizycznego w dniu 1 listopada 1911 r. wydała do Oddziałów Ćwiczebnych w zaborze austrjackim rozkaz następującej treści: „Powołując się na swój okólnik z września b. r., K. W. F. wydaje niniejszym rozkaz wszystkim Oddziałom ćwiczebnym pod zaborem austrjackim ujawnienia swojej pracy ćwiczebnej w następujący sposób: 1) K. W. F. rozwiązuje organizację konspiracyjną Oddziałów Ćwiczebnych. 2) Członkowie dotychczasowych O. Ć. będą nanowo podzieleni na patrole skautowe, licząc normalnie po 8 członków (łącznie z patrolowym i jego zastępcą).... 4) **Wszyscy patrolowi zgłoszą imieniem swych patroli zamiar przystąpienia do Sokolich Drużyn Skautowych i poddadzą się pod rozkazy Naczelnej Komendy Skautowej, nadsyłając pod adresem:** „Naczelna Komenda Skautowa, Lwów, ul. Zimorowicza l. 8". **mniej więcej następujące oświadczenie:** „Patrol... 1) w.... 2) poddaje się pod komendę Naczelnej Komendy Skautowej i zobowiązuje się być karnym i stosować się do przepisów organizacyjnych Sokolich Drużyn Skautowych...." Rozkaz niniejszy ma być natychmiast po zorganizowaniu patrolów wykonany. — Naczelnicy złożą przed instruktorem z ramienia K. W. F. z wykonania tego rozkazu przez ich dotychczasowe oddziały ustne raporty...." Za Komisję Wychowania Fizycznego (—) Szczęsny Miecz., (—) Józef Chłopski". Podpisy te oznaczają nazwiska Neugebauera i Bagińskiego.

14. Komisja Wychowania Fizycznego wchodziła do sztabu Komendy Naczelnej org. A. P. Kierownikiem Komisji Wychowania Fizycznego od października 1909 r. do 15 października 1912 r. był Henryk Bagiński.

15. K. W. F. była w ścisłym kontakcie z org. niepodległościową Zarzewiacką na terenie akademickim z t. zw. Legją Niepodległości oraz pracowała ze Zwierzchnością Naczelną Tajnej Polskiej Szkoły Państwowej (T. P. S. P.) i poszczególne Skupienia otrzymywały polecenia obowiązkowej pracy w Skautingu.

B. W b. zaborze rosyjskim.

16. Powstanie pierwszej org. wojskowej wśród młodzieży szkół średnich w Warszawie pod nazwą: „Organizacja Wojskowa im. Walerjana Łukasińskiego" 10 stycznia 1910 r.

17. Przyjazd Bagińskiego ze Lwowa jako emisarjusza do organizacji w Warszawie w styczniu 1910 r. i udzielenie wytycznych.

18. Ćwiczenia tej organizacji w terenie w lasach Kabackich i Wawerskich na wiosnę 1910 r.

19. Oddziały Ćwiczebne zorganizowane przez Kazimierza Kierzkowskiego w Zagłębiu Dąbrowskiem.

20. We wrześniu 1910 r. utworzenie Komendy Okręgowej w Warszawie im. W. Ł. przez ś. p. Antoniego Ostrowskiego.

21. W końcu października 1910 r. na czele poszczególnych dziesiątek stoją: Kopciński, Kościński, Moniuszko, którzy stanowili wraz z Ostrowskim Komendę.

22. 15 marca 1911 r. podział organizacji W. Ł. na Oddziały Ćwiczebne Skautowe dla młodzieży szkół średnich, oraz utworzenie oddziałów org. A. P. (Polskich Drużyn Strzeleckich) wśród młodzieży akademickiej i utworzenie komendy okręgowej org. A. P. w składzie: Ostrowski jako Kmdt. O., Zachert K. — zastępca, Łebkowski Maks. — komendant miejscowy, Polubiec St. — skarbnik.

23. W marcu 1911 r. ogólne ćwiczenia O. Ć. w lasach Pyrskich.

24. We wrześniu 1911 r. zakładanie Org. O. Ć. wśród młodzieży szkół średnich na prowincji przez emisarjuszów: Rybasiewicz Karol — Skierniewice, Częstochowa i Kalisz, Zachert Konstanty — Łódź, Zgierz, Pabjanice i Piotrków, Sikorski Jan — Lublin, Siedlce i Łowicz oraz Łomża. Jednocześnie emisarjusze polityczni org. Zarzewiackiej załatwiali sprawy tajnego skautingu, a mianowicie: Świętorzecki Stefan, Laskowski Jan, Karwacki Zygmunt, Krupiński Apolinary.

25. Nominacja ś. p. Ostrowskiego w listopadzie 1911 r. na Kmdta Okręgowego w Warszawie przez K. W. F. we Lwowie.

26. Udział O. Ć. w żałobie narodowej (sprawa Chełmska).

27. Przemianowanie Oddziałów Ćwiczebnych na org. „Polskich Wywiadowców (Tajne Drużyny Skautowe)" w jesieni 1911 r. i uzależnienie całkowite pracy skautowej od Komisji Wychowania Fizycznego we Lwowie (transport bibuły i rozkazów via Kraków — Sosnowiec).

28. Udział instruktorów z b. zaboru ros. w 2-ch kursach: wojskowego we Lwowie org. A. P. i Dr. Strz. w lipcu 1912 r. oraz w sierpniu tegoż roku — w Skolem. Wzięli udział: Ostrowski, Zachert K., Łebkowski, Polubiec, Gorczyński, Berlach - Tukalski, Kalusiński T., Pomarański oraz grupa około 30-tu nauczycieli szkół powszechnych.

29. Oficjalne przekazanie Sokołowi tajnego skautingu w Kongresówce przez org. A. P. (Bagiński, Ostrowski i Łebkowski) delegatom Komendy Naczelnej Skautowej we Lwowie (Dr. Wyrzykowski, Grodyński).

30. Utworzenie wspólnej tajnej komendy skautowej w Warszawie we wrześniu 1912 r., podległej bezpośrednio Naczelnej Komendzie Skautowej we Lwowie. Skład Komendy Skautowej w Warszawie: Łebkowski, Gorczyński, Pomarański z ramienia org. Zarzewiackiej oraz Jankowski Czesław, ks. Lutosławski, Sieciński, — z ramienia Sokoła Warsz.

C. W b. zaborze pruskim.

31. Powstanie skautingu przy Sokole w Poznaniu 17 października 1912 r.

32. Utworzenie Drużyny Skautowej w Berlinie przy tamtejszym Sokole przez Konstantego Zacherta, komendanta org. A. P. i oddziaływanie w tym kierunku na Sokoła w Poznaniu w jesieni 1912 r.

33. Dalszy wpływ na tworzenie Drużyn Skautowych w b. zaborze pruskim na wiosnę 1913 r. przez emisarjuszy Zarzewia z Krakowa: Zygmunta Karwackiego i Stanisława Długosza za pośrednictwem T-wa im. Tom. Zana.

34. Utworzenie następujących Drużyn Skautowych w Poznaniu: „Piast" (W. Wierzejewski i C. Jindra), im. Stefana Czarnieckiego (M. Depczyński).

35. Praca delegata Sokoła lwowskiego T. Strumiłły i powstanie kółek skautowych przy Tow. Młodz. Polsko - Kat. (Klimek i Olejniczak) oraz z Sokoła (Frąckowiak i Jahns).

36. 1-go maja 1913 r. utworzenie przy Sokole w Poznaniu drużyny im. Księcia Józefa Poniatowskiego.

37. Utworzenie pod koniec 1913 r. Drużyny Skautowej im. Wład. Jagiełły z oddziału partyzanckiego „Żuław" (przedtem „Czarna Ręka").

38. W dniu 12 grudnia 1913 r. utworzenie hufca skautowego „Piast".

39. 28 marca 1914 r. Józef Ratajczak z kółka skautowego przy Tow. Terminatorów zakłada samodzielną drużynę im. Henryka Dąbrowskiego.

40. Za staraniem poznańskich drużyn powstają liczne drużyny skautowe na prowincji w Poznańskiem i na Pomorzu, oraz w dalekiej obczyźnie w Berlinie i Westfalji.

41. Udział skautów z Poznańskiego i Pomorza na kursie drużyn strzeleckich w Nowym Sączu w lipcu 1914 r.

42. Zalegalizowanie skautingu pod nazwą „Wandervogel" przez Tow. im. Tom. Zana, pod pokrywką którego kryła się robota niepodległościowa młodzieży Zarzewiackiej, wprowadzającej skauting i Drużyny Strzeleckie, które pozostawały tajnemi.

43. Drużyny skautowe, założone tajnie w Poznańskiem i na Pomorzu i prowadzone ideowo przez Tow. im. T. Zana, pozostawały w ścisłym kontakcie z emisarjuszami politycznymi młodzieży Zarzewiackiej i wojskowymi z Drużyn Strzeleckich.

Wydawca: „Harcmistrza" i „Wiadomości Urzędowych": Naczelnictwo Z. H. P. w osobie STANISŁAWA SEDLACZKA

Redaktor: STANISŁAW SEDLACZEK. **Sekretarz Redakcji:** EUGENJUSZ KONOPACKI

Druk „LECH", Warszawa, Kossykowa 83. Tel. 896-06.

OPŁATA POCZTOWA UISZCZONA RYCZAŁTEM.